

Tantaz tanta, urari buruzko argibideak

Uraren inguruko jakingarri ugarien berri izateak lagundu egin dezake baliabide natural hori hobeki zaintzen

Ura ez da agortzearen dagoen baliabidea. Uholdeek ez dute zertan hondamendia ekarri. Espainian berriz ere lehortea izango dute, beste inon baino presa eta ura gezatzeko planta gehiago dituzten arren. Botilako ura beti ez da iturriko baino hobea. Nekazaritzak hartzen du ur kontsumo osoaren % 70, eta lurpeko urarekin hornitzen dira hirietako eta industriako beharrezan % 30. Horra hor urari buruzko zenbait jakingarri, kontsumitzaile askok jakingo ez dituztenak, segur aski. Horien berri izatea lagungarria gerta daiteke kontzientzia hartzeko eta zenbait aholkuri jarraitzeko, ura modu iraunkorragoan eta bidezkoagoan kontsumi dezagun.

1 Ura ez da agortzearen dagoen baliabidea

Nazio Batuen Erakundearen arabera (NBE), sei lagunetatik batek ez dauka ur garbirik, eta bostetik batek ez dauka komun soil bat ere bere beharrezan egiteko. Orain adina ur kontsumituz jarraitzen badugu, 2025. urterako, hiru lagunetatik bik estres hidrikoa pairatuko dute (ur gutxiago eta kalitate txarragokoa izango dute). Datu horiek gorabehera, adituek azpimarratzen dute kudeaketa txarra dela arazoa, aski ur bakoitza omen dago eta guztiontzat. UNESCOk egindako kalkuluetan, munduko pertsona bakoitzaren ur-beharra asetzeko (ur garbiaz ari da), 20 eta 50 litro artean behar dira egunero (edateko, garbitzeko, sukaldarako eta saneamendurako). NBEren menpeko erakunde horretako arduradunek diotenez, gure planetako biztanle guztiak egunean 50 litro eduki dezaten 2015. urtean, egun erabiltzen den uraren % 1 baino ez litzateke behar.

2 Baliabide hidrauliko bat baino askoz gehiago da ura

Urak gauza askotarako balio du, ez soilik gure egarria ase, alorrek ureztatu edo energia hidraulikoa sortzeko. Oinarri-oinarrizko elementua da natura eta bioaniztasuna egoera onean egon daitezkeen, ibai eta lakuentzat, hezeguneentzat, glaziarrentzat... eta, nola ez, baita giza-

kiontzat ere. Hori guztia aintzat hartu behar litzateke ura kudeatzerakoan ere.

3 Uholdeek ez lukete hondamendirik eragin behar

Uholdeak oso hedatuak daude, eta kalte handiak eragiten dituzte. Europan, uholdeek eragiten dituzte galera ekonomikorik handienak: 1998. urtetik 2009. urtera, 213 uholde izan dira, eta horien ondorioz, 1.126 lagun hil eta 52.172 milioi euroko galerak izan dira, Europako Ingurumen Agentziaren txosten batean ageri denez. Uholdeak, ordea, fenomeno naturalak dira. Horien bidez, urak bere bizi-eremua behar duela aldarrikatzen du. Egiazko hondamendia urak gainezka egiten duen lekuetan eraikitzea da. Europan bada zuzentarau bat uholde-arriskua ebaluatzeko eta kudeatzeko, eta arrisku-mapak esaten zaizkien ere badaude; horiek guztiak tresna onak dira uraren kalteak murrizteko.

4 Lehortea fenomeno natural eta ziklikoa da

Azken urteetan, zenbait lehortea izan dira Espainiako Estatuan. Fenomeno hori Mediterraneoko klimaren ezaugarria da Iberiar penintsulan. Ziklikoki gertatzen da, nahiz eta aurrez ezin den jakin noiz izango den. Berriz ere, arazoa ez da lehortea izatea, horiek nola kudeatzen diren baizik.

5 Botilako ura ez da iturriko baino hobea

Botilako uraren kontsumoa izugarri handitu da azken urteetan. Komeni da orotaraztea produktu hori ateratzeko, ontziratzeko, garraiatzeko eta desgerrarazteko hainbat eragin sortzen dituela ingurumenean, eta kontsumitzaileek badutela modua horiek desgerrarazteko. Espainiako Geologia eta Meatzaritza Institutuak (IGME) nabarmetzen duenez, Espainiako Estatuan hiriak hornitzeko erabiltzen den ura kalitate onekoa da, kasu bakan eta berezirean batean izan ezik. Besterik da ur hori zenbateraino gustatzen zaion norberari.

6 Espainiak ditu presa eta ura gezatzeko planta gehien

Espainiak du munduan presa gehien biztanle eta kilometro koadroko, eta guztira zenbatuta, bosgarren lekuan ageri da (1.300 inguru ditu), Txina, AEB, Japonia eta Indiaren ondotik. Ura gordetzeko lekuak izateaz gain, Espainiako presek argindarraren % 18,5 sortzen dute. Presen aldekoek gehiago eraiki behar direla esaten dute, eta aurkakoek, aldiz, hainbat eragozpen ikusten dizkiete ingurumenarentzat, eta irtenbide ekologikoagoak badirela orotarazten dute.

Bestalde, itsasoko ura gezatzeko programa aipagarria dauka Espainiak, alderantzizko osmosiaren bidezkoa. Ura gezatzeko planta horiei esker, lehortea gehien izaten duten eremuetan ere badute ura. Zenbait adituek dioenez, ordea, horrek ere baditu alde txarrak, eta ez da irtenbiderik bikainena; hori dela eta, neurrian erabiltzeko gomendioa egiten dute.

7 Nekazaritza da ur gehien kontsumitzen eta galtzen duen jarduerak

Munduguztitan, nekazaritzak beharrezko erabiltzen da ur-horniduraren % 70 inguru, eta gainerakoa industriak, etxeak eta ingurumenak hartzen dute, Nazio Batuen Erakundearen Ingurumen Programak (PNUMA) emandako datuen arabera. Ureztatzeko erabiltzen den uraren % 60 inguru galdu egiten da, isurketa-uren erruz (lursail baten gainetik joaten den euri-urari esaten zaio isurketa-ura), edota lurrundu egiten delako landarera iritsi aurretik; halaxe esaten du UNESCOren txosten batek. Beraz, ureztatzeko moduak hobetzea izan liteke ur faltari aurre egiteko era bat. Espainiako Ingurumen, Landagune eta Itsas Inguruetako Ministerioaren arabera (MARM), ureztatzeko sistemen % 60k baino gehiagok hobetu egin dute eraginkortasuna.

8 Lur azpiko ura ez da ikusten, baino hori ere erabiltzen da

Akuiferoak lur azpiko formazio geologikoak dira, lurpeko ura mugitzeko eta ateratzeko aukera ematen dutenak. Espainiako Estatuan, hiri- eta industria-horniduraren % 30 inguru asetzen dituzte eta ureztatzeko-gainazalen % 27 inguru, Uraren Espainiako Liburu Zurian ageri denez. Kontrolik gabeko hondakinek sortzen duten kutsadurak eta gehiegizko ustiatzeek arriskuan jartzen dute horien iraupena.

9 Kontsumitzaileek badute aukera ura aurrezteko, baita modu birtualean ere

Urari buruzko kontu hauen berri jakin ondoren, hurrengo urratsa ura aurrezteko aholkuak aintzat hartu eta horien arabera jokatzeko izan behar luke kontsumitzaileentzat, etxean bezala lorategian ere, euri-urak biltzen dituzten sistemak erabilia, adibidez, edo sukaldako, konketako, bainugelako... urak berrerabilia. Nork bere etxean ur gutxiago erabiltzeaz gain, "ur birtuala" aurrezteko bitartekoak ere jar ditzakete herritarrek (kontsumo-produktuak egiteko, ontziratzeko eta garraiatzeko erabiltzen den ura da hori).